

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona
Egy szám ára 16 fil. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Összetartás.

Székelyudvarhely, jun. 26.

A vármegye felizgult kedélye ma hirtelen lecsendesedett. A csütörtöki törvényhatósági közgyűlés és a mai képviselőválasztás eredménye, s az azokon megnyilvánult egyöntetű akarat és lelkes hangulat, mind arról tettek bizonyosságot, hogy a vármegye és város megelégtelték a sok visszavonást, melynek a közügyek adták meg az árát — és egyesült erővel törekednek most arra, hogy itt egy irányban dolgozó olyan erős közszellem fejlődjék ki, mely feltudja venni a harcot a könnyen bekövetkezhető erőszakkal is.

A vármegye törvényhatósági bizottsága közgyűlésében megnyilvánult hangulat bizonyára alkalmas, hogy a sérelmekre lehetőségig a feledés fátyola egészen ráboríttassék, míg Székelyudvarhely város polgársága mai választásában megtalálta azt az embert, ki elődjének méltó utódja lesz fenn a törvényhozó testületben, s azokban a körökben, ahol a város előhaladásáról tehetnek.

Szóval a haladás iránti vágy, s a közelgő veszedelem előrevetett árnyéka összehozta, bölcs mérsékletre, előrelátó okosságra készítette a megye embereit, hogy így egyesült erővel megkezdhezzük úgy politikai, mint gazdasági életünk megalapozását, vagyis készséges és biztos támaszkövvül szolgáljunk abban a nagy nemzeti harcban, mely mind jobban-jobban kidomborodik.

Mert kétségtelenül úgy van, hogy soha nem járt a nemzet hajója veszedelmesebb szirtekkel telerakott vizeken, mint éppen most. Bécs gőgjét és rosszakaratát türelmesen elviselni nehéz. Néha majdnem emberfölötti feladat. Borzasztóan nehéz és fárasztó az okos beszéd, a nyugodt magatartás, a mikor halmozott sértések és pimaszságok láttán az ember legjobban szeretne fölemelt ököllel rohanni az ellenfélnek, hogy földre teperje, megfojtsa, összetörje. De a belátás mégis azt parancsolja, hogy lemondjunk a felháborodásnak erről a fényüzéséről s a türelmen és az okosságban elmenve a végső határig, megkísértsünk mindent, hogy a bonyodalmat valahogy kibogozzuk a várakozó ország javára.

A ki szereti a hazáját, a ki aggódik a hazája sorsán, abban most uralkodó lesz az az érzés, hogy a kormány rudját csak azok a férfiak vezethetik, a kik három év óta összeforrtak a közös munkában s a kik minden tekintetben a legméltóbbak és legképesebbek arra, hogy ebben a válságos helyzetben kellő súlylyal és tekintélylyel képviseljék az államot. De nemcsak ez az érzés lesz uralkodó bennünk. Ugy érezzük valahogyan itt künn a jó vidéken, a hol az eseményeket tisztább szemmel bírálhatjuk meg, mint benn a központban talán személyi okokból felidézett harcban elfogódott politikusok, hogy a három év óta szövetségben álló pártok nem bo-

molhatnak még most alkatelemeikre; a szövetséges pártoknak is ott kell állaniok a munkában és az egymás iránt való hűségben kipróbált vezérek mögött; a szövetséges pártoknak is át kell hatva lenniök attól a gondolattól, hogy az országrendezés feladata rájuk várakozik; hogy nem a parlament felosztatására, nem arra kell törekedniök, hogy bomlott sorokban és külön jelszavakkal egymás ellen harcoljanak, hanem arra kell törekedniök, hogy egységes erővel, egységes hazafisággal, egységes bölcseséggel és a magyar államiság tudatából meritett egységes bátorsággal ők készítsék elő az új választást — még az esetben is, ha a kormány vezetését a korona csakugyan Kossuth Ferenczre is bizza — hogy nemcsak a nép akaratának, hanem a magyar nép akaratának legyen az a kifejezése; mely a magyar népnek ezzel a szuverén akaratával fogja kívánni, követelni Béctől, Ausztriától és a tatalomnak minden tényezőjétől az összes függőben maradt kérdések végleges elintézését.

Ha elkerülhetetlen, hogy az új alapokra helyezett választás törvénytervezete legközelebb az országgyűlés napirendjére kerüljön: elkerülhetetlen az is, hogy valamennyi magyar képviselő közös munkába álljon a nemzet jövőjének, a nemzet szuverénitálásának megoltalmazására. Lehetetlen nem bizni abban, hogy minden magyar képviselő ismerni és vállalni fogja ráeső, rávárakozó köteleességét. Bármennyit beszéljenek is arról, hogy az önzetlenség nagy vonása hiányzik ebből a közéletből és a kapaszkodó önérdek a közélet hanyatlásáról, a jellem rovására már régóta tulteng a magyar politika hervadt berkeiben —: a fölemelkedésnek egy-egy megragadó példájával még ez a sülyedt és alantjáró korszak is szolgálhat nekünk. Abban a pillanatban, a mint a most folyó válság olyan fordulatot vesz, hogy a koalícióra hárul a választótörvény megalkotása és csak ez az egy feladat ez, — kétségtelenül az utolsó és a legnagyobb, — a mivel a mostani parlament foglalkozik: abban a pillanatban részünk lehet a versengő pártok fölemelkedésében. Magyarország képviselői bebizonyítják, hogy minden pártérdeket és minden személyes érdeket háttérbe tudnak szorítani, a mikor az ország érdeke, a nemzet érdeke, a nemzeti szuverénitás érdeke követel sürgősen elsőséget.

Szükséges az, hogy Magyarország képviselői felfüggeszék az egymás közt vívott harczokat és valamennyien döntő harcra egyesüljenek, hogy ezt a döntő harcot megnyerjék a magyar államiság javára. Udvarhelyvármegye közönsége meglátta a veszély nagyságát s bölcs, nemes, hazafias önfékezéssel táborába siet azoknak a vezéreknek, kik egyedül alkalmasok ki-vezetni az országot a kátyuból.

Válentsik Ferencz programbeszéde.

Székelyudvarhely, jun. 26.

Székelyudvarhely választó közönségének egy hangulag kikiáltott képviselője, Dr. Válentsik Ferencz a múlt vasárnap tartotta meg programbeszédét a város választópolgárságának jelenlétében.

A gyűlést Soó Gáspár nyitotta meg, mely után Dr. Válentsik Ferencz a következőket mondotta:

Tisztelt polgártársak! Csalódnak kik azt hiszik, hogy a függetlenségi eszmének mai térfoglalása, a függetlenségi gondolatnak, a magyar politikai közéletben való hatalmas praedomináló ereje, egy pár lelkes, bátor agitator kitartó munkájának eredménye. Valami, szóval kimondhatatlan, delejes áram, mely mindig ott lappang minden igaz magyar ember szíve mélyén, vitte végbe ezt a processust, s idézte elé a legkiválóbb és legegyszerűbb ember elméjében azt a forrongást, mely a dolgoknak új rendjére vágyott.

Megindult egy mozgalom, eleinte csak kevés ember érezte az energiát felfokozó erejét. Utóbb, de már tüneményszerű gyorsasággal ez a mozgalom kialakult s elkezdődött az előre nyomulás az előretolódás egy ma még befejezetlen valami egy végnélkülinek tetsző nyugtalanság, békétlenség, melynek nyomán a sokáig szuoyadt alkotó ösztön szinte félelmetes erővel támadt fel. Ez a mozgalom előállott, ma már elháríthatatlan és lehetetlen, hogy ne legyen. S jól van ez így. Ha ma zavaros is politikai életünk, ha sötétben kell is tapogatóznunk, ha a hazafiui aggodalmakkal eltelten kell is keresnünk a kivezető utat, mégis úgy tudjuk és úgy érezzük, hogy erre a megújulásra szükség volt. Viharra van szükség, hogy megtisztuljon a levegő, s amint a természet megdönthetetlen örök törvénye, hogy eső után a hegyi pataknak a mélységbe kell lerohania, akképp meg kell most indulnia a független szabad Magyarország kiépítési folyamatának. A függetlenségi eszme táplálásánál tehát első sorban is abból kell kiindulnunk, hogy most egy történelmi esemény játszódik le előttünk: hogy mi valamennyien az eseményekkel és törekvésekkel egyetemben a történelem ama nagy processusai egyikének közepette állunk, melyek elementaris erejűekkel kerítik hatalmukba az emberi dolgokat és az államokat is, s a melyeket rövidlátó korlátoltsággal tagadni ép oly helytelen, mint ellenük hiábavaló eszközökkel harcolni.

Téves balhiedelem azt hinni, hogy a felébredt függetlenségi törekvéseket akár erővel, akár az opportunitás szemfényvesztő indokaival, akár mesterséges eszközökkel visszaszorítani lehetséges. Ha a lefolyó víz elé gátat emelünk, nem arra kényszerítjük, hogy visszafelé folyon, hanem arra, hogy a gátat szétrombolja.

És szét fogjuk rombolni a gátakat, el fogjuk háritani az akadályokat, mert erre az első lépés már megtörtént.

Ebben találok meg a függetlenségi eszme elterjedésének okát, s ép azért, mint már volt szerencsém mondani, telítve vagyok a függetlenségi eszmék diadalába vetett hittel és bizalommal, s az erős elszánt megalkuvást nem tűrő küzdelemakaratával.

Ugy mondják azonban, hogy aki az örökös harcot hirdeti, az nem akarja igazán nemzete boldogulását. A meddő közjogi harczok különösen közgazdasági téren kizárják a produktivitást. Már pedig szabad és független nemzet csak gazdag és jólétnek örvendő országban lehet. Az éhes gyomor nem lelkesedik, hanem szitkozódik. Ott, a hol a nép kíváncsodolni kénytelen, hogy külföldi idegen levegőjében, szakítva mindazzal, és nélkülözve mindent, mi

szíve és lelkének valaha kedves volt, türve megalázást, testi nyomort és lelki szenvedést, s keserves munkájának félretett filléreit haza küldözgeti, hogy itthonmaradt földjének terheit törlesztgesse; ott hol a földmives viszonyait az állandóság jellegével be nem rendezheti, mert ha ma van vagyoni egyensulya, szép marha állománya, holnap a rossz időjárás, a kamatoknak mesterségesen előidézett megdrágulása már az egyensulyt felbillenti, hol egy májusi esőnek kimaradása, nemcsak a földmives, hanem az iparos és kereskedő osztályokat is a tönk szélére juttatja, s hosszú évek szorgalmas munkájának apró fillérenként félrerakosgatott fölőslégét egyszerre tönkre teszi, — ott tisztelt polgártársak igazi erős izmos vagyonosodásról beszélni nem lehet.

Ámde miért van ez így? Apró segítségek a bajt el nem enyészetik.

Ha az állam vetőmagvakat osztogat, ha takarmány szükség idején olcsóbb és jó takarmányt szerez, ha megtanít a gépek czélszerű használatára, s rászoktat a belterjesebb gazdálkodásra, ez mind nagyon szép és üdvös és hasznos dolog, de mind csak a pillanatnyi szükségnek való ideig óráig tartó segítség.

Ez közgazdaságunkot még felfordítani nem képes. Mert ha a szegény gazda ember állami segítséggel, olcsó pénzen 600 koronáért hitelben 7% kamatozással felvett pénzen megszerzett tehenét a takarmányszükség miatt 100 koronáért kénytelen eladni, akkor az állami segedelem a teljesen jóhiszemű és okszerű segítségi mód mellett, sem sokat ért. Mennyivel többet ért volna, minden drága pénzen vett állami segedelem helyett, egy kis takarmánykiviteli tilalom, vagy ha elzárhattuk volna határainkat az olcsó marha beözönlése elől, mikor ezt érdekeink így kívánták, hogy így saját marháink árának stabilitását biztosíthattuk volna.

Az egyedüli gyökeres orvoslási mód, csak a vámsorompók felállítása az önálló vámterület megteremtése, s ez által hazánkban, a nagyipari és kereskedő államok sorába való diadalmas bevonulása. (Igaz! Ugy van!) Nyersterményeinknek itthon kell piacozni teremteni, fölőslégünket itt kell értékesíteni.

Az a mig nyersterményeinket úgy a mint az Isten teremtette vagyunk kénytelenek átengedni fejlettebb iparu államoknak, hogy azokat vagy feldolgozva háromszoros áron újból visszavásároljuk, megfizessük azt a munkát, melylyel az Amerikába kivándorló fölős munkaerőnket foglalkoztathatjuk, s mig az Ausztriával való kapcsolatunk kizárja a külföldön való önálló érvényesülésünket és előnyösebb, jobb, a mi viszonyainknak inkább megfelelő összeköttetések keresését, mig a nagyhatalmi állás folyton fokozódó igényeit kell pénz és véráradásban kiizzadnunk, anélkül, hogy az ebből folyó előnyökben is teljes mértékben részesülhetnénk, mig milliókat kell áldoznunk a közös udvartartás költségeire, a melyekből alig foly hozzánk valami, mig a közös hadsereg felszerelése arzenáljai, hajógyárjai a magyar nép fáradságos munkájával szerzett filléreiből egy ellenséges indulatu nép gazdasági fellendülésére nyujtanak biztos alapot, addig gazdasági fellendülésről nem beszélhetünk. Nekünk arra kell törekednünk, hogy legyen önálló vámterületünk, hogy urai legyünk a saját sorsunknak, hogy szükségleteink kielégítéséről magunk gondoskodhassunk.

Ezek után ismerteti az önálló bank körül most folyó harcot.

Tárgyilagos higgadtsággal sorolja fel az önálló bank megvalósítása ellen szóló érveket, de ezekkel szemben rámutat arra az óriási előnyre, mely abból származnék ha nemzeti önállóságunk és teljes függetlenségünkhez az önálló bank révén csak egy lépéssel is közelebb juthatnánk. Rámutat arra, hogy a közelmúltban jó szomszédaink mikép akadályozták meg nemcsak új értékek emissioját, de a már forgalomban levőket is mikép dobták egyszerre a piacra, ezek értékét mesterségesen lenyomták és az olcsó jelzálogkölcsonők adását hosszú időre lehetetlenné tették. És ekkor nem volt, ugymond, önálló nemzeti bankunk, mely a fajszeretet nemes melegétől áthatva, tisztán és kizárólag a magyar nemzeti érdekek védelmére sietett volna.

Ezen okfejtés nyomán az önálló bank hívének vallja magát, s ennek a nagyobb megrázkódtatások lehető elkerülésével járó megvalósítására teljes erejéből törekedni fog.

Beszéde további folyamán hangsúlyozza, hogy hatalmi kérdések csak erőre támaszkodva oldhatók meg. Nekünk egyedüli erősségünk, törvénykönyvünk, történeti múltunk, az a hivatás, melyet számunkra a gondviselés a nemzetek családjában kijelölt, s az

ősi alkotmányukhoz való törhetetlen erős ragaszkodás. Hanem azért elcsüggednünk, a harcot feladnunk, vagy a nemzet gyengesége és erőtlenségét hirdetnünk nem szabad. A mi ma hiányzik, az összetartó erős, bátor önfeláldozó, s talán évtizedekre is kiható munkával még megszerezhető. Csak arra kell törekednünk, hogy a saját pénzünk és vérünkön fenntartott hadseregünk érzelmi világát a magunkéhoz hasonlóan átalakítsuk, meg kell értenie ennek a hadseregnek és a hadsereg minden egyes tagjának, hogy ők nem egy kiváltságos osztály tagjai, hanem a magyar állam felfegyverzett hivatalnokai, részesei a mi dicső történelmünknek és részesei a mi dicső és magasztos nemzetfenntartó hivatásunknak.

El kell jönnie azoknak az időknek, midőn az alkotmányra felesküdt katonaság, szívében érzett és önként jövő nemeshevélettel, nemcsak a küllellenség ellen nyújt védelmet, hanem alkotmányos szabadságunknak is legerősebb biztosítója lesz.

El kell jönnie azoknak az időknek, mikor a magyar honvédség a nemzet méltóságát és souverainitását képviselő országgyűlés szétkergetésére kapható nem lesz.

S ha ezek az idők eljöttek, akkor beteljesül lelkünk vágyódása, életünk legszebb reménye, mert meg lesz az önálló magyar hadsereg. Erre munkálni, ezért meghalni, ha kell nemcsak egy országgyűlési képviselő, hanem a nemzet minden igaz, hű fiának legszentebb kötelessége.

Ezekben jelezte azokat az elveket, melyek pártállását megszabják.

Majd rátért azon irányelvekre, melyeket jövőendő képviselői pályáján követni ohajt.

Jól tudja, hogy a képviselői állás nemcsak disz és kitüntetés, hanem terhes kötelességekkel is jár. Ezeket a kötelességeket vállalja és egész munkaerejével igyekezni fog teljesíteni.

Gyenge tehetségéhez mérten főszlyt fog fektetni arra, hogy tisztán lásson, a dolgoknak valódi mivoltát és lényegét megérteni és felfogni, s gondolatait tisztán érthetően kifejezni is képes legyen. Éveket töltött közéleti munkával s itt szerzett tapasztalatait úgy kívánja értékesíteni, hogy hozzájárulásával csak oly okos és bölcs törvények legyenek alkothatók, melyek nem hangzatos jelszavakat visznek át az életbe minden meggondolás nélkül, hanem a nép jól felfogott igaz érdekeit lesznek hivatva előmozdítani. A mi ideje képviselői hivatásának teljesítésétől fennmarad, azt itt e városban akarja eltölteni, s részt kíván venni a közélet minden megnyilvánulásában.

Társadalmi téren, az ugyanazon szellemtől áthatott, idealis nemes és nagy célokért küzdő, azonos érzelmű, s minden válaszfalat lerombolni képes közszellem kifejlesztésén fog munkálni.

A városi életben teljesíteni fogja, mint eddig is teljesítette, ellenőrző és segítő hivatását, s a vármegye és város vezetőségével teljes egyetértésben, minden erőt egyesíteni kíván, hogy elhanyagolt közérdekeink erősebben legyenek felkarolva.

Beszédét azzal végzi, hogy bizik a nemzet jövőjében, reméli teljes függetlenségünk kivívását, mert nem hiszi, hogy annyi vér a mennyit ontottunk, annyi könny a mennyit elsirtunk, s annyi kin és gyötrelme, mennyit elszenvedtünk, a maga áldásos gyümölcseit meg ne teremje. (Hosszantartó lelkes éljenzés)

A vármegyeházból.

— Udvarhelyvármegye rendkívüli közgyűlése. —

Székeljudvarhely, jun. 24.

A mi már hetek óta izgatta Udvarhelyvármegye közönségét, a mai napon tartott vármegyei közgyűlésen alig háromnegyed óra alatt eldőlt. Udvarhelyvármegye törvényhatósága a mára összehívott rendkívüli közgyűlésén megmutatta, hogy ha arról van szó, hogy igazi érdemeket jutalmazzon, felül tud emelkedni a hétköznapi kicsinyesség és személyeskedés korlátain. Daczára szorgos nyári munkának, a törvényhatósági bizottság tagjai a vármegye minden részéből igen nagy számban gyülekeztek össze s már a kora reggeli órákban tarkállott a város a mezei hadaktól. Kisebb nagyobb csoportok állodáltak a járdák szélén és csendesen tárgyalták, hogy itt nem szabad krajczároskodni, mert ez nem volna méltó a törvényhatóság méltóságához s rövid fél óra leforgása alatt kialakult a közvélemény: hogy dr. *Válentsik* Ferencz tisztii főügyész a nemzeti ellenállás alatt

tanusított hazafias magatartásáért annál inkább jutalmazni kell, mert az udvarhelyvármegyei ellenállásnak tisztviselő létére ő volt a lelke és vezére.

A vélemények ebben igen rövidesen megegyeztek s ha hangzott is fel itt ott igen szorványosan ellen vélemény, az inkább formai okokból történt. A nagy többség s maga a törvényhatóság is arra a helyes állapotra helyezkedett, hogy dr. *Válentsik* Ferencz kiváló érdemeit és izzó hazafiságát honorálni kell s ezt olyan formában tette meg, hogy a közgyűlés napját *Válentsik* Ferencz méltán fogja a legszebb emlékei között őrizhetni. A gyűlés lefolyásáról részletes tudósításunk a következő:

Pontban tizenegy órakor foglalta el helyét az az emelvényen dr. *Sebesi* János alispán és a közgyűlési termet teljesen megtöltő megyebizottsági tagok feszült várakozása és figyelme közben a főispán meghívására küldöttséget kért kiküldeni.

Ugron Ákos főispán, a közgyűlést megnyitván, legelőször a nem régen elhunyt *Solymossy* Eudre orsz. képviselőt parentálja el. Szomorú kötelességet kell teljesítenem, ugymond, mikor a közgyűlést arra kérem, hogy elhunyt kiváló tagtársunk halála feletti részvételének jegyzőkönyvileg adjon kifejezést s ezt kivonatban közölje az elhunyt özvegy édes anyjával.

A közgyűlés a főispán indítványát egyhangu helyesléssel fogadta el.

Ezután dr. *Keith* Ferencz vármegyei tiszteletbeli főjegyző emelkedett szólásra, hogy ismertesse a közgyűlés tulajdonképpeni tárgyát: dr. *Válentsik* Ferencz vármegyei tisztii főügyész nyugdíjaztatás iránti kérését.

Először a kérést olvasta fel, majd a hozzácsatolt orvosi véleményeket dr. *Lengyel* József vármegyei tisztii főorvos és dr. *Gross* Emil budapesti egyetemi orvostanár véleményét. Azután a nyugdíj választmány javaslatát ismertette, mely a beadott orvosi vélemények alapján a kérés elutasítását javasolta. Végül az állandó választmány javaslata következett, mely a közgyűlésnek a nyugdíjazást javasolja.

Az állandó választmány javaslata után zajos éljenzés hangzott minden felől s „megadjuk a nyugdíjat“ „egyhangulag megadjuk“ kiáltások.

Dr. *Gyarmathy* Dezső országgyűlési képviselő emelkedett szólásra ezután s beszéde elején mindjárt kijelentette, hogy az állandó választmány javaslatát nem fogadja el. Ő a nyugdíjaztatási kéréseknél mindig két okot keres a nyugdíjaztatáshoz. Egyik a legkevesebb 10 évi szolgálat, másik az illető munkaképzettségének orvosi megállapítása. Dr. *Válentsik* Ferenczuél, a nyugdíjaztatásnak csak egyik kelléke van meg, a 10 éves szolgálat, a másik hiányzik. A tisztii főorvos véleményét nem tartja olyannak, hogy annak alapján a nyugdíjaztatást ki lehetne mondani. *Kolumbán* Lajos, olaszteleki gazda volt a második szónok, sem a saját, sem pedig megbízói nevében nem fogadhatja el az állandó választmány javaslatát, mert a nyugdíjaztatás újabb pótdó emeléssel járna s ő ilyenhez hozzá nem járulhatna. Elismeri dr. *Válentsik* Ferencz nagy érdemeit, meghajlik tudása, hazafisága előtt, hiszen egy politikai tábor hívei, de nyugdíjaztatásához nem járulhat hozzá.

Szabó Ferencz mézárós, az állandó választmány javaslatát védi, mert ha *Damokos* Andor volt alispánnak, úgy mond, nyugdíjat adtunk, miért ne adnók meg az olyan embernek, a ki erre mindenképpen érdemes. (Ugy van, helyes.)

Mátéffy Domokos pénzügyi titkár szép beszédben méltatja dr. *Válentsik* Ferencz tisztii főügyész érdemet. Nem arról van itt szó ugymond, hogy az orvosi vélemény tulajdonképpen mit mond, mert *Válentsik* Ferencz nagy tudásával, ernyedetlen szorgalmával, de különösen férfias és bátor magatartásával a nemzeti küzdelem idején minden képpen reá szolgált a nyugdíjra, hiszen azon véletlen szerecsén kívül, hogy a nemzeti ellenállás idején a vármegye főispáni székében nem egy a zempléni és abauji bászokhoz hasonló egyén ült, *Válentsik* dr. törvénytudásának és lelkes hazafiságának köszönhetjük, hogy itt rendetlenségek nem fordultak elő. Ennek a vármegyének joga van arra, hogy büntessen vagy jutalmazzon s egy percig sem habozhatik ha arról van szó, hogy egyik legérdemesebb fiának izzó hazafi ágát honorálja. (Lelkes éljenzés és taps.)

Hadnagy Mihály korondi plebános: 21 éves közéleti szereplése alatt soha semmiféle közügyben személyes szimpathia vagy antipathia sem vezette és soha sem a szereplő egyéneket, hanem magukat a dolgokat mérlegelte. *Kolumbán* Lajos szavaira kíván reflektálni, a kivel hosszú éveken át egy politikai táborban küzdött. Ő ugyanis úgy a maga, mint megbízói nevében is megszavazza a nyugdíjazást, és meg

van győződve róla, hogy a Kolumbán megbízói is helyeselnék eljárását; mert itt egy velünk egy táborban küzdött férfi érdemeinek méltánylásáról és arról van szó, hogy ezáltal ezt a férfit éppen nemzetünk erősítésére egy új körbe állítsuk oda. Örömmel szavazza meg az állandó választmány javaslatát. (Helyes, úgy van, nyugdíjazzuk! kiáltások.)

Dr. *Sebesi János* alispán: neki mint a vármegye első tisztviselőjének hivatalos esküjéhez mérten kötelessége a törvény és szabályrendeletek által előírt uton haladni s ezért az állandó választmány javaslatát nem fogadja el s a nyugdíjaztatást a maga szempontjából nem tartja helyesnek; de nem szavazná meg a vármegyei nyugdíjalap szegénysége miatt sem. Am ez neki egyéni meggyőződése, de ennek követésére sem a közeli napokban nem igyekezett reá beszélni senkit, sem most nem kapacitálja hiveit, azt különben azt hiszi felesleges is kijelenteni, hogy hivatalos hatalmát sem használta arra, hogy azzal a nyugdíjaztatás ellen korteskedjék s a ki őt ismeri, ilyent nem is tételez fel róla. Ő közgyűlés bölcs belátására bizza az ügyet.

Soó Gáspár: Meghajlik a vármegyei főorvos szakértelme és tudománya előtt, s orvosi véleményét mint laikus, nem óhajtja bírálat tárgyává tenni. Am éppen a főorvosi vélemény alapján szavazhatja meg a közgyűlés a nyugdíjat egész nyugodt lelkiismerettel; mert az orvosi véleményben az áll, hogy a tisztifőgyész által nyugdíjaztatása érdekében felhozott betegségek időnként munkaképtelenné teszik a tisztifőgyészt. Már pedig egy olyan fontos állás betöltése, mint a minő a főgyógyász, teljes munkaképességű embert kíván s így az állandó választmány javaslatát nem csak maga fogadja el, hanem annak elfogadására kéri a törvényhatóságot is. (Helyes, úgy van! Elfogadjuk! kiáltások.)

Ugron főispán miután szólásra nem jelentkezett senki, a vitát bezárja s felteszi a kérdést, hogy az állandó választmány javaslatát elfogadja-e a közgyűlés?

A megyei bizottsági tagok túlnyomó többsége a nyugdíjazást kimondotta s alig maradt egy-két bizottsági tag úgy, mikor a főispán azokat felállításra szólította fel, a kik a nyugdíjaztatást kívánják.

A törvényhatóság tehát Dr. *Válentsik* Ferencz tisztifőgyészt 11 évi szolgálat után 24% nyugdíjjal nyugdíjazta s nyugdíja 6000 korona törzsfizetés után 2560 korona összeget tesz ki évenként.

HIREK.

Székelyudvarhely, június 27.

Egyről-másról.

— Az izlés. —

Az izlés változása talán soha sem volt oly gyors és szembeszökő, mint az utolsó két évtized alatt. Ha csak a társadalmi érintkezés hangját vizsgáljuk, bizonyos szomorú csodálkozással nézünk körül. Mindnyáján kissé Ripp van Winklének érezve magunkat. Az öregedés, sőt bizonyos mértékben az együgyűség jele, ha valaki állandóan ama bizonyos régi, jó időket emlegeti. A mi jó volt a nagyapámnak, az nem egész bizonyosan jó nekem. Korlátolt lélek az, a ki hiába él egy, nagy, mozgó, lüktető kultúra közepén. Ha valaki egyáltalában nem bír a megváltozott viszonyokkal számolni, akkor inkább benne van a hiba, mint a viszonyokban. Anatole France egyik alakja, egy hetven éves öreg ur, panaszkodik, hogy nehezen megy föl az emeleten: mert mostanában nagyon rosszul építik a lépcsőt. Bezzeg ötven évvel ezelőtt milyen fürgén fölzaladt, mert akkor becsületesebb, jobbak voltak az építőmesterek. Valljuk meg mindnyáján, hasonlítunk e szeretetreméltó öreg urhoz. Az ember nem szívesen ismeri el lába rosszságát, míg a lépcsőt és az építőmestereket szidhatja.

Ezek után pedig engedjessék meg nekünk, hogy mély szomorúsággal szóljunk néhány szót az izlés hanyatlásáról. Nem is beszélünk arról, hogy az irodalomban milyen kevéssé deczens a hang. Végre is a finomság nem öncél. Mindent meg lehet írni, a mi igaz, amde nem minden durvaság igazság is egyben. Sőt mintha a hibák a tulzásban mindig találkoznának, a tulmerész, tulon túl erős írók, éppen olyan hamar tévednek képtelenségekbe, mint azok, a kik finomkodtak, érzelegtek, andalogtak... Ime vegyük az egyik legnagyobb alakot: Zolát. Az ő tulontul merész dolgai kezdenek naivságokká, gyermekességekkel válni. Mikor föllépett, mindenkit megdöbbentett merészsége, most, dolgait olvasva, igen is romantikus írónak tetszik előttünk, ki fölött elrobogott az idő. A mi benne igaz, maradandó, az teljesen

független irányától. Az, maga a tiszta írói intellektualitás.

Az irodalmat hát hagyjuk most. Az, a mit tulmerész és obszcén és mértéktelen benne, az nem komolyabb baj, mint hajdanában nálunk a Petőfi utánzók betyárkodása volt. Hogy azonban a tásaság hangja, érintkezési módja, egymással való viszonya megváltozott, azon már lehet elmélkedni, mert ez már igen komoly dolog.

Csak a két nemnek egymással való viszonyát kell néznünk. Igen helyes, modern és észszerű az a pedagógia, mely a fiut és leányt minél közelebb igyekszik egymáshoz hozni. Mert minél inkább megismerik egymást, annál inkább pusztul a hazug romantika, az érdekeskedő, ostoba titokzatosság. Nő és férfi ne izgató rejtelem legyen egymásra nézve, hanem jó-akaratu ismerős, bészületes barát s ha a sors úgy hozza magával: hűséges, igazi élettárs. A megfethetetlen színxek ideje lejárt. A nő épp úgy ember akar lenni, mint a férfi. A férfi, a jóra való, intelligens férfi, mit sem respektál hamarabb és szívesebben, mint ezt a törekvést, ha látja, hogy ez a szándék komoly és jóhiszemű. A két nem nyíltan áll egymással szemben s ez igen helyes. A mi elszomorító és megdöbbentő, az, hogy a közeledéssel és barátkozással valami léha, frivol hang kapott lábra, úgy az ifjúságnál mint az érettebb társaságban. Témák, melyek eddig jó társaságban soha se fordultak elő, most napirenden vannak. Ezek a témák nem annyira az erkölcsöt, mind a józólést sértik. Mindenre jellemző, hogy mi érdekli, mi foglalkoztatja? A mai modern társaságot, főként a botrányos szenzáció érdekli. A témákkal együtt jár a hang szabadsága, vagyis inkább szabadossága. Régente nemcsak a testre, de a lélekre is diszes, ünneplő ruhát vettünk, ha társaságba mentünk, ma még a házi kabátot is ledobjuk, mert az érdekesebb, modernebb, elmésebb, a ki minél fesztelenebbül fejezi ki nézetét, a lehetőleg fesztelenebb témákon. Mi ez? Öszinteség, vagy cinizmus? Én azt hiszem, inkább az utóbbi. Ha valaki ruha nélkül jelenik meg nyilvános helyen, azt nem öszinte embernek hívják, hanem szemérmetlennek. Én azt hiszem, a lelki szemérem is van olyan fontos, mint a másik. Nem tekintve azt, hogy mint mondtuk, semmi sem olyan jellemző valakire, mint az, hogy miben találja gyönyörűségét. Ha valaki, akár férfi akár nő, a szabadabb és liberálisabb időt arra használja, hogy obszcénitásokat beszél és hallgat, az csak önmagának állít ki egy igen szomorú szegénységi és izléstelenységi bizonyítványt. A durva és izléstelen hang egyre jobban hódít, csak tessék megfigyelni a divatos, modern társalgás hangját, mely most férfi és nő között folyik. A közelebbi érintkezésben nem a nő disznó, nem ő tette finomabbá, nemesebbé a férfit, hanem inkább ő fogadta el annak durvább hangját. Miért? Mert új s érdekes volt számára. A nőt eddig megillető tartózkodásról, hódolatról lemondott, odáig pedig még nem tudott jutni, hogy mint ember szerezzon magának tekintélyt, tiszteletet és becsülést. Mikor tudja ezt majd magának megszerezni? Mikor lesz elég erős arra, hogy az anglyalt, a virágot megillető hódolatról lemondva, mint erős, becsületes talpig ember vivja ki a férfi becsülését, bizalmát és tiszteletét? Ki tudja? Mi most az átmeneti, kaotikus időket éljük s ez semmin sem látszik meg annyira, mint az izlés változásán, vagy mondjuk ki őszintén, — az izlés durvaságán.

Kossuth miniszter távirata. A tegnapi választás eredményéről *Kossuth* Ferencz miniszter, a függetlenségi párt vezére értesülván, a következő táviratot intézte Dr. *Válentsik* Ferencz képviselőhöz:

Tisztelt barátom! Szívemből örvendek megválasztatásodnak és legmelegebben üdvözöllek.

Kossuth.

Just Gyula köszönete. Dr. *Válentsik* Ferenc országgyűlési képviselő programbeszédének megtartásakor a választó polgárság táviratilag üdvözölte *Kossuth* Ferencet, a függetlenségi párt elnökét, mint *Justh* Gyulát, a képviselőház elnökét. *Justh* a következő — *Soó* Gáspárhoz intézett levélben köszönte meg a figyelmet:

Igen tisztelt elnök Ur!

Szíves üdvözlétüket melegen köszönöm. Örömmel látom, hogy a székelyudvarhelyi kerületben most lefolyó választói küzdelmet a kerület polgársága nem csupán a helyi szempontok szerint mérlegeli, hanem arra is megragadja az alkalmat, hogy bizalmával és szavazatával gazdasági függetlenségünk ügyét mozgítsa elő.

Budapest, 1909. június 22-én.

Tisztelettel: *Justh Gyula*.

Dr. Válentsik Ferencz képviselő.

— Egyhangú választás. —

Székelyudvarhely város választópolgársága tegnap nyújtotta át Dr. *Válentsik* Ferencznek a város mandátumát. Keresetlen, egyszerű, de bensőségteljes ünnepé avatta e formalitást az a bizalom, mely abban megnyilvánult. A város polgárságának választása önkéntelen esett *Válentsik* Ferenczre, mivel az ő közéleti szereplése, a város, a vármegye érdekei előmozdításában kifejtett tevékenysége, az a buzgóság, mellyel a közügyek iránt mindenha viseltetett, spontán elismerést váltott ki a nagy közönségnél.

Nem a kortes érdemeket jutalmazta e polgárság tegnapi egyhangú választásában, nem úgy hullott az ölébe a mandátum, — hanem egy évtizedes becsületes munka termette meg gyümölcsét. Bizalommal néz a város polgársága *Válentsik* Ferencz képviselőjére, mivel úgy tudja, hogy ő benne meg van mind az erős kitartás, politikai és erkölcsi súly, képesség arra, hogy eredményesen tudja e város érdekeit képviselni; akinek buzgalmától, erélyétől joggal lehet sikert várni.

A választási eljárást Dr. *Solymossy* Lajos választási elnök pont 8 órakor nyitotta meg. A kitűzött fél órai várakozási idő után az egybegyűtteknek jelentette, hogy más jelöltre ajánlat, mint Dr. *Válentsik* Ferenczre, nem adatott be, melynél fogva őt egyhangulag megválasztott képviselőnek jelentette ki. A polgármester elnökle mellett, mintegy 100 tagú küldöttség ment le *Válentsik* után, hogy a mandátumot átvegye. A felérkezett képviselőt a terembe érkeztek zajos óvációval fogadták, melynek elcsendesedése után Dr. *Solymossy* Lajos vál. elnök átnyújtotta az aktusról felvett jegyzőkönyvet.

— Egy éve sincsen — úgy mond — hogy e helyen a polgárság átadta annak a férfinak mandátumát, ki lelke egész melegével dolgozott ő érte. A gondviselés azonban elszólította innen közlünk, s halála bár nagy megdöbbenést keltett, a város polgársága újra képviselőről kellett gondoskodjék. A kibontott 48-as zászlóra a te nevedet irták fel, mert benned hiszik feltalálni azt, ki e várost méltóan fogad képviselni. Programbeszédéből ismerjük azt az irányzatot, melyet képviselni fogsz, és mi megnyugsunk a te akaratódokban és tudásodban, mivel lelkiismereted szerint a legjobban fogsz eljárni és a haza érdekeit minden körülmények közt mint igaz magyar ember fogod szíveden viselni; szülővárosod, és e vármegyét híven fogod szolgálni. Ezen tudatban nyujtom át Székelyudvarhely város mandátumát.

Válentsik Ferencz: Mikor átvesszem e megbízó levelet, úgy érzem, hogy az mázsás sullyal nehezedik reám. Nem tudom, hogyan köszönjem meg azt, de csábos ígéreteket átvételekor nem teszek. Ez ünnepélyes pillanatban Baross Gábor mondása jut eszébe, ki miniszteri széke elfoglalásakor a nála tisztelgő tisztviselőknek csak ennyit válaszolt:

— Három szót mondok: *Uraim dolgozni fogok!*

E perczben uraim, barátaim, én sem tudok egyebet mondani. Nem tudom képes leszek-e elődöm nyomdokain haladni, de hogy igyekezni fogok elsajátítani azokat a meleg érzelmeket a város polgársága iránt, ígérhetem. Teljes erővel azon leszek, hogy e várost dolgozzon, s ezen ígérteréről megfedekezni soha sem fog. (Lelkes éljenzés.)

Ezután a városháza balkonjára ment, ahol a nagy számban egybesereglett választópolgároknak megköszönte a bizalmat és a programbeszédében leszögeezett elvek buzgó, törhetetlen harcosságának ígérkezett. A polgárság üdözerén kívánja kezét tartani, s annak érdekeit kívánja szolgálni. (Hosszan tartó éljenzés.)

Az új képviselő este a választó közönség tiszteletére vacsorát adott.

Személyi hír. *Csiky* Lajos a Ferencz József-rend lovagja, debreczeni ref. theologiai akad. tanár, a reform. kollegium érettségi vizsgálatának kormánybiztos, f. hó 22-ikén Székelyudvarhelyre érkezett. A tevékeny, kiváló férfiú tiszteletére ma este a Koronakertben estélyt rendez az érettségít tett ifjúság, melynek különös érdekességet és fényt éppen a kormánybiztos beszéde kölcsönöz.

Ravasz Árpád sikere. *Ravasz* Árpád, ki a székelyudvarhelyi reform. kollegiumnak volt tanára egy pár évvel ezelőtt a budapesti reform. főgimnáziumhoz rendes tanárnak választották meg. A fiatal, tehetséges tanárt most ezen intézet igazgatójává választotta meg a budapesti reform presbiterium. A szép haladás fényes elismerése *Ravasz* Árpád tudásának.

Uj doktorkisasszony. *Krissó* Jolánt, *Burger* Árnthurné *Krissó* Erzsébet testvérét, június 12-én avatták doktorrá a budapesti tudományegyetemen. Az új doktorkisasszony, a ki a rimaszombati protestáns főgimnáziumban végezte középiskolai tanulmányait, már több pályadíjat nyert tanulmányával. Doktori értekezése *Kristálytani tanulmányok* czímen megjelent a Földtani Közlönyben s a tudós világban nagy föltűnést keltett.

Áthelyezés. A pénzügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök *Baranyai* Gyula pénzügyi számtanácsost a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség főnökét, továbbá *Schwester* József pénzügyi számellenőrt hasonló minőségükben Csíkszeredába helyezte át. A távozó tisztviselőkben a számvevőség két kiváló tisztviselőt veszít.

Tíz éves találkozó. Az 1898—99. iskolai évben a róm. kath. főgimnáziumban érettségizettek kedves ünnepélyt rendeztek f. hó 19-én. A szentmise után, melyet *Márton* Sándor volt iskolatársuk szolgáltatótt, *Fröhlich* Ottó róm. kath. tanár szintén iskolatársuk minisztrálása mellett, — a róm. kath. főgimn. épületébe vonultak, hol *Soó* Domokos városi tanácsos üdvözölte és mondott hálás köszönetet *Soó* Gáspár főgimn. igazgatónak és volt tanárainak év-társai nevében, ki viszont meleg és kedves szavakban üdvözölte volt tanítványait a maga és tanártársai nevében. Ezután az évtársak a volt VIII. oszt. tantermébe vonultak, hol *Soó* Domokos elnökele alatt értekezletet tartottak s elhatározták, hogy 10 év múlva ismét összejönnék és a 10 éves találka emlékére egy alapítványt tesznek le a róm. kath. főgimn. igazgatóságához. A régi kedves és kellemes emlékek felidézése után volt és jelenleg a városban lakó tanáraiknál tisztelgetek. Délben közös ebédre a Budapest szállodában voltak, honnan sürgőnyileg üdvözölték *Gáspár* István volt és beteg osztályfőnöküket, a találkozó védnökét és *Varga* Sándor nyug. semináriuma regenset. Délután kirándultak a Solymosi féle Sósárdőre családjaikkal együtt. Este 8 órakor közös vacsorára gyűltek egybe a Koronkay-kertbe hol a tanárok közül megjelentek *Soó* Gáspár és *Tamás* Albert igazgatók, *Jánossi* Péter, *Embery* Árpád, *Kovács* János, *Szemlér* Ferenc, *Burger* Arthur és *János* Béla, Az iskolatársak közül: *Botár* Béla árv. ülnök nejjével (Csíkszereda), *Fröhlich* Ottó róm. kath. főgimn. tanár nejjével Székelyudvarhely, *Kiss* Albert klinikai kórházi tiszt nejjével (Kolozsvár), *Dr. Kovács* Jenő ügyvéd Székelyudvarhelyről, *Lakatos* Tivadar városi tanácsos Székelyudvarhelyről, *Lukácsffy* Elek ügyvédjelölt Oklándról, *Márton* Andor róm. kath. hittanár Nagyszebenből, *Pál* Sándor szolgabíró Kézdivásárhelyről, *Soó* Domokos városi tanácsos nejjével Székelyudvarhelyről, *Szabó* Endre várm. aljegyző Székelyudvarhelyről, *Tamás* Péter nejjével Oklándról. Az este gyorsan és kellemesen telt el Kónya Jancsi zenekara mellett, s kedves emlékekkel a késő éjjeli órákban oszlott szét s már másnap szétváltak ismét a jó barátok a jövő 10 éves találkozó boldog reményében.

Rajz és mintázás kiállítás a szakiskolában. Folyó hó 24-től kezdve 29-ig bezárólag érdekes kiállítás van a szakiskola rajztermében. Ezen kiállításra mely naponként d. e. 8—12 és d. u. 2—6-ig nyitva van, szívesen lát az igazgatóság érdeklődő vendégeket.

Salamon Kálmán kiállítása. A marosvásárhelyi szentferenczrendi szerzetesek kolostorában egy földszintes szobában szerényen huzódik meg egy kis kiállítás. Nem hirdetik falragaszok, lobogók létezését, sőt még egy királyi tanácsos sem mondott megnyitó beszédet, — nem „hullott le a lepel” és mégis meg van. A kiállított tárgyak nem ostromolják az eget a halhatatlanság cserkoszorújáért és jelentőségük mégis nagy. Ha az eszme, mely az elemi iskola apróságainak kezébe adta a faragó kést, valóra válik, az élet ezernyi küldelmei közepette élő székely nép a boldogulás útjára léphet. A székely kirendeltség hozta ide *Salamon* Kálmán székelyudvarhelyi műfaragót, hogy már gyermekkorában szoktassa reá a székelyt a faragó kés használatára. Hogy milyen eredménnyel? Nézzék meg azt a kis kiállítást s ítéljenek magok. A gazdasági eszközök kapanyelétől kezdve, a székely kordés székéig megtalálunk ott mindent, amire a székely embernek szüksége van. Ma még miniatúr játékszerek; de a jövőben, amint ez a generáció megnő, megnőnek alkotásaik is. Azok a játékszerek a jövő használati eszközeik lesznek s elérjük ismét azt az időt, hogy a kis gazda, ha egy gereblye vágy kapanyélre lesz szüksége, nem keresi fel a kerékgyártót, maga pedig meg elkészül, nem ül be a korcsmába, hanem neki fog és kifaragja. Egy kihalóban lévő hasznos foglalkozási ág megmentésének gondos aktióját látjuk mi ebben a kisérletben s ezért üdvözöljük mi azokat, akik az első lépést megtették. Értesüléseink szerint ez csak a kezdő lépés, folytatása ama tervben van, hogy a székelyföldi falvak tanítói kara részére egy

faragó-tanfolyam létesíttessék. A szentferenczrendi szerzet csak hivatása magaslatán áll, mikor nagy-lelkűen lakást, műhelyt, ellátást ajánlott fel Salamon Kálmán faragó-mesternek. A siker reményében üdvözöljük a kirendeltség eme vállalkozását s őszintén óhajtjuk, hogy munkához, boldoguláshoz segítse derék székely népünket. (Sz.—k.)

Dobóné tanítványainak hangversenye.

Dobó Zoltánné növendékeivel a múlt vasárnap tartotta rendes évről évről hangversenyét. Az estély iránt a szokottnál tán kissé nagyobb volt az érdeklődés, mert daczára a mostanában rendezett ünnepségek nagy számának, igen szép és előkelő közönség volt jelen. A közreműködők nagy számánál fogva nem jut itt hely a műsor minden egyes számát külön méltatni, csak általánosságban kell megjegyeznünk, hogy a haladás meglepő; meglátszik a helyes vezetés, tak-tus, rythmus, az előrehaladottnak pedig az előadás, színezés, tiszta intonálás. Hallottunk néhány szép kamarazene számot is, ami tanúságot tesz arról, hogy a növendékek teljes zenei kiképzésben részesülnek. A darabok megválasztása is erről tesz tanúságot; klasszikus, de a mellett magyar darabok is voltak a műsoron. *Dobóné* méltán rászolgált arra az ünnepelésre, melyben úgy a közönség, mint tanítványai részesítették. Tanítványai egy szép babérkoszoru és csokorral kedveskedtek neki, a melyet azonban — miután a postán lemaradt — csak másnap reggel nyújtottak át. Még néhány évi ilyen munka és *Dobóék* elmondhatják, hogy zeneértő közönséget neveltek Udvarhelynek és ez lesz a legszebb jutalom. Kívánunk hozzá türelmet és kitartást.

Uj postaügynökség. Székelyvécze községben a kereskedelemügyi miniszter által engedélyezett postaügynökség július hó 1-én megnyílik. Nevezett postaügynökség kézbesítő kerületébe Magyarzsákod, Székelyszállás és Székelyvécze községek oszthatnak be.

Halálozások. Ábránfalvi *Ugron* Lajos életének 84-ik évében f. hó 23-án elhunyt. A megboldogult puritán férfit péntek délután temetik el Lengyelfalván nagy részvét mellett.

Dr. Pál Árpád vármegyei főjegyzőt súlyos csapás érte. Édesatyja *Pál* Géza kecskeméti főreáliskolai tanár életének 57-ik évében elhunyt. A valóságos, mély tudásu emberbarát férfit ma délelőtt fél 8 órakor temették el a helyi indóházról a betlenfalvi temetőbe.

Egy ártatlan jó kis leányt ragadott el újra a halál. *Kovács* Erzsike, *Kovács* Dániel reform. kolleg. tanár és neje *Zayzon* Irma szeretett gyermeke, életének 11-ik évében f. hó 22-ikén örökre elaludt. Szerdán temették el osztatlan részvét mellett. Nyugodjék csendesen.

A Solymossy Endre emlékalapra a ref. kollégium igazgatóságához a következő újabb adományok érkeztek: *Herczeg* Albert iparostól 2 K, *Gyárfás* Endre kollégiumi főgondnokról 50 korona. Összesen 537 K 18 fillér.

Elhagyott gyermekek védelme. Özv. *Szabady* Ferenczné elnökele alatt *Soó* Domokos v. tanácsos előadása mellett f. hó 24-én d. u. 4 órakor a Gyermekvédő telepbizottság ülést tartott, melyen javaslatot tettek a képv. testületi közgyűlésnek a városról eltávozott telepbizottsági tagok választására. 3 tagsági hely üresedett meg, melyre javaslatba hozták *Dr. Válcsik* Ferenczné, *Dr. Horváth* Károlyné és *Szobotka* Kata. Egyben kimondotta a bizottság, hogy felir a központba egy szakképzett felügyelőnk kirendelése végett, mert a telepen elhelyezett gyermekek nagy száma ezt megkívánja. Ezzel az ülés véget ért. Kár, hogy a telepbizottság tagjai ezen országos nagy fontosságú ügy iránt oly kevés érdeklődést tanúsítanak.

Erdély sóbányái. A kincstári sóbányaszatról a Budapesti Tudósító a következő érdekes adatokat közli: Magyarország kősóállománya nagyon gazdag, ugyszólván kimeríthetetlen. Erdélyben nem egy helyen a só sziklák alakjában a külszínre emelkedik; ilyen só sziklák találhatók Parajdon, a két Sófálván, Szovátán, Libánfalván, Szásznyires és Bálványosváralja között. A sótelepek vastagságát a szaktudomány eddig még nem derítette ki. Aknaszlatinán 167, Rónaszéken 136, Sugatagon 150, Tordán 226, Marosujváron 200, Parajdon 136, Vizaknán 144 méterre haladtak lefelé, de a sótelep határát még sehol sem érték el, sőt olyan jelenségek sem mutatkoznak, amelyek annak közelségét sejtetnék. A sófejtést most is régi módon, 4—5 kilogramm súlyu, keskeny, éles, aczéhegyű vascákányokkal eszközlik. A sót talprésekkel téglányalaku táblákban emelik ki, mely művelettel mintegy 50 kg. súlyu só darabokat nyernek. A hatvanas és hetvenes években robbanó anyagokkal is történtek kiaknázási kísérletek, ezek azonban kellő eredményre

nem vezettek. Aknaszlatinán, Rónaszéken, Aknasugatagon, Marosujváron, Désaknán, Parajdon és Soóváron az üzemet egész éven át folytatják, Tordán és Vizaknán ellenben, arra való tekintettel, hogy a munkások nyáron földmíveléssel foglalkoznak, csak a téli hónapokban üzik a sóbányászatot. Sóváron az évi 180—190.000 hektoliternyi sóoldat teljes feldolgozásával fött sót állítanak elő elő. Marhasót csak Aknaszlatinán és Marosujváron termelnek.

Nyilvános elszámolás. Ugron Ákos főispán ur által a Gyermekvédő Liga javára eszközölt gyűjtés befejeztetvén, annak eredményéről a főispáni hivatal a következőkben számol el: a) Székelyudvarhely városban a városi tanács által eszközölt gyűjtés eredménye: 1. Templomi gyűjtés: Római katolikus plebánia 43 54 K. Református papi hivatal 53 03 korona. Barátok temploma 49 30 korona. Unitárius templom 25 korona. 11. Kiseb. adományok 87 58 korona, Ugron Ákos adománya 10 K. Összesen 268 kor. 45 fl. b) Az udvarhelyi járásban *Dr. Demeter* Lőrincz főszolgabíró által eszközölt gyűjtés eredménye: Alsófalvi körjegyzőség gyűjtése 16 14 k, atyhai 1 10, bögözi 33 84, farczádi 5 —, farkaslaki 39 47, árvátfalvi 11 16, korondi 4 24, oroszhelyi 7 94, parajdi 17 90, szentegyházfalvi 13 20, székelyszentkirályi 4 32, székelyszenttamási 4 78, zetelaki 14 70, székelyvársági körjegyzőség gyűjtése 2 K 02 fl. összesen 175 kor. 81 fl. c) A keresztúri járásban *Gáffy* Kálmán főszolgabíró által eszközölt gyűjtés eredménye: Bordosi körjegyzőség gyűjtése 14 72, bözödi 9 27, erkedi 13 80, etédi 10 80, kobátfalvi 25 47, nagygalambfalvi 27 20, kissolymosi 5 40, rugonfalvi 18 01, siklódi 7 40, siménfalvi 15 65, székelyvéczei 12 84, szentábrahámi 9 50, firsomartonosi 6 34, újszékelyi 6 98, Székelykeresztúr nagy község 63 04 K. összesen 246 04 K. d) Az oklándi járásban *Szabady* Tivadar főszolgabíró által eszközölt gyűjtés eredménye: Bardocz községben 4 —, K. Olasztelek 8 —, Homoródalmás 1 30, Keményfalva 6 —, Homoródjánosfalva 7 —, Városfalva 5 86, Bibarczfalva 2 —, Kisbaczon 4 —, Kénos 8 50, Lövete 7 —, Karacsonfalva 3 —, Oklánd 15 34, Székelydalya 2 40, Székelyderzs 12 —, Székelymuzsna — 72, Vargyas községekben 7 14 K. összesen 426 K. Vármegyében tehát begyűlt 784 94 K. Tombolajegy eladott 56 drb 84 kor. értékben. Fogadják az adakozók ez uton a főispán köszönetét. Hegymegi Kiss Pál dr. főispáni titkár.

A homoródalmási gyapju ipari hitel-szövetkezet terve egy lépéssel közelebb jutott a megvalósuláshoz. Ugyanis f. hó 20-án a *Dorner* Béla miniszt. megbízott vezetésével megtartott népes értekezlet kimondotta szövetkezet felállítását s megválasztotta az ideiglenes tisztviselői kart. A f. évi okt. 1-ig befizetendő 25 koronás részvényekre egyszerű levélbeli belépési nyilatkozattal is előjegyezni lehet *Sándor* Mózes (kat.) pénztárnoknál Homoródalmáson.

Nyilvános köszönet. A következő sorok közlésére kértünk föl. Az Udvarhelymegyei takarékpénztár jutalmak kiosztására iskolánk részére 50 azaz ötven koronát volt kegyes kiutalni. Fogadja nyilvánosan hálás köszönetemet. P. *Csiszér* Bona-ventura zárdafőnök, igazgató.

Évvégi jelentés. A szt. Ferenczrendiek vezetésé alatt álló róm. kath. elemi fuiskolában a vizgák f. h. 16-án, az évről ünnepély pedig hálaadó Isten tisztelet után múlt vasárnap volt. Az év határkövénel örömmel tekintünk vissza fáradsalmaink szép eredményre, mely a nevelő oktatás alaki, anyagi és gyakorlati célja megvalósításában megtermette gyümölcsét. A lehető legnehezebb viszonyok daczára is arra törekedtünk, hogy a tervszerű oktatás mellett a magasabb nevelői feladatokat is teljes mértékben megoldjuk. Ápoltuk tanítványainkban a nemes jó sziv alap tulajdonságait: a vallásos emberbaráti és hazafias érzést. Általában kis fiaink megfeleltek az iskolai rend és fegyelem követelményének s vezetésünk mellett a munkában kellő szorgalmat fejtettek ki, mit igazol az, hogy 135 növendék közül 47 kapott jutalmat. A jutalmak értéke 118 k. 70 fill. A t. cz. szülők fogadják nyilvános köszönetünket nemes ügybuzgalmukért, melylyel a nevelő oktatás terhes munkájában segítségünkre voltak s kérjük jövőre is megtisztelő becses bizalmukat! M. Ö.

Rendőri hír. Tegnap reggel *Vajda* Lajos farktárában végtelen szerencsétlenség történt. Ugyanis, amint négy napszám egy hatalmas fatöngöt átszállítani igyekezett, az egyik első munkás, *Dávid* Ferencz megbotlott, s oly szerencsétlenül esett el, hogy a terhet magára rántotta; nyomban meghalt.

Állati betegségek. Veszettség megszűnt Székelykeresztúr községben. Sertésorbáncz föllépett járványosan Szentábrahám, Kissolymos és Homoród-szentmárton községekben, szorványosan Farczád, Alsóboldogfalva, Kiskede és Nagy községekben. Sertésvesz megszűnt Székelykeresztúr községben. Bivalyész föllépett szorványosan Székelylengyelfalva községben. Lépfene megszűnt Oklánd, Homoródbene és Bibarczfalva községekben.

x Uj idők. A hosszú nyári délutánok unalmas óráit vidámmá és kellemessé tudja varázsolni *Herczeg* Ferencz kitűnő hetilapja az Uj idők, amely a magyar irodalom legjelesebbjeinek munkájából közli azokra színe javát, regényt, elbeszélést cikket, verset. A külföldi szépirodalom minden jelentősebb munkáját is feltaláljuk benne, cikkeiben mindenkor aktuális és érdekes eseményekhez szól hozzá, a maga előkelő módorában. Képei között a magyar és a külföldi művészek alkotásainak legjavát közli; aktuális illusztrációi pedig a legfrissebb eseményekről tájékoztatnak. Eleven, elmés és okos szórakoztatónak az Uj idők, a melynek minden egyes száma a legelőkelőbb irodalmi színvonalon áll. Mutatványszámot kérésére díjtalanul küld a kiadóhivatal Budapest. VI. András-ut 10.

KÖZGAZDASÁG.

A székelyföldi kirendeltség munka-programja.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület választmányi ülése június 22-én.

Irta: **Czirmes Bálint.**

Szokatlan élénkséggel és nagy érdeklődés mellett tartottuk meg júniusi választmányi ülésünket. A résztvevők száma akkora volt, hogy a megjelentek befogadására szűknek bizonyult a vármegyeház kisebb gyűlés terme és ezért a diszes nagyteremben tanácskoztunk, amely csaknem tele volt a vármegye minden részéből összesereglett gazdákkal és faluvezetőkkel.

A vonzerőt Dr. **Koós Mihály**, az erdélyrészi kirendeltség vezetője kölcsönözte. Jövedele és előadás tartása, már a gyűlés meghívón jelezve volt, ezen körülménynek tudandó be, a máskor indolens közönség tömeges megjelenése.

A nagyszabású gyűlést vármegyénk közbeesülésben álló főispánja s a gazdasági egyesület nagytevékenységű vezetője **Ugron Akos** elnök nyitotta meg.

Élnöklő főispán szíves szavakban üdvözölte az erdélyrészi kirendeltség vezetőjét, Dr. **Koós M. hályt** és felkérte előadásának megtartására. **Koós dr.** vonzó modorban és igen értelmes előadásban ismertette azt a munka programot, melyet a múlt őszi székely kongresszuson előadott s a melynek kereteit a tuznádi kongresszus állapította meg. Válaszra azon félreértéseket, a mely Udvarhelyvármegye közönsége és a kirendeltség között felmerült, s a mely az áprilisi havi megyegyűlésen került nyilvánosságra. Hogy hasonló félreértések és kellemetlenségek elő ne forduljanak, hajlandó, sőt jogosnak tartja, olyan munkatervet megállapítását, mely a vármegyei gazdasági egyesület választmánya által proponáltatik.

Koós dr. helyteleníti és sértőnek tartja, hogy a székely fölsegítést félremagyarázzák és úgy értelmezik, hogy az egyik kap, a másik nem kap az államtól. Csodálkozik, hogy ma már akad valaki, aki azt hiszi, hogy csak pénz adással segíthet. Az ilyen feltevés sértő az önértékes székely kisgazdára nézve, hiszen az nincsen alamizsnára szorulva és azt el sem fogadná. A kirendeltség nemcsak anyagiak nyújtására van hivatva, hanem egy olyan erkölcsi alapokra helyezett aktió, amely elsősorban a nép öntudatra ébresztésén és a kiserők egyesítésén fáradozik. Válaszolja, hogy a székely nép nagyon el van maradva, míg a körülötte levő népfajok rohamosan haladnak; ezért főtevékenysége a kirendeltségnek a néppel való állandó foglalkozás, a minek meg is van a látható eredménye, mert hiszen nézve meg akárki ma a falut, ott örvenetes haladást és lelkes érdeklődést fog tapasztalni és reá jön arra, hogy a kirendeltség eredményes munkát végez.

A népet tehát munkára a közgazdasági haladás iránti érdeklődésre és az önségítés áldásaira kell ébresztetni, nem pedig arra, hogy csak államsegélyekre utazzék. Koós dr. szerint nagy munkába kerül az államsegély előteremtése, de még nagyobb munka a népet kioktatni a segély helyes felhasználására. Vannak falvak, melyek kínai falat emeltek a kormány aktió üdvös munkája elé, ezek majd csak évtizedek múlva ébrednek azon tudatra, hogy mit mulasztottak el. Ezért tehát meg kell nyerni a falvak vezéreit és belőlök valódi népapostolókat kell fejleszteni, a székely mentő munkára.

Ismerteti a kirendeltség további munka tervét és kiemeli, hogy főtevékenység az állattenyésztés emelésére és különösen az udvarhelymegyei közgazdasági viszonyok között legnagyobb jelentőségű *szarvasmarha tenyésztés* fellendítésére lesz fektetve. Elismeri, hogy hibát követett el, az ide nem való tarka marhák importjával, de teljes jóhiszeműséggel járt el, s a gazdasági egyesület ezirányú többszöri megkeresésére cselekedett. Jövőre kizárólag az erdélyi magyar marha lesz felkarolva és ezen kipróbált állatfajta javítása, nemesítése és számbeli emelése lesz a kirendeltség elsőrendű feladata.

Az állattenyésztés emelését szolgálja akkor, hogy ha jövőre is, teljes erővel folytatja a már eddig is szép sikert ért nagyarányú *legelőjavítási* munkákat és itt első sorban Ugron Zoltán ohájának tesz eleget, mert Ugron volt az, aki a tuznádi gyűlésen — igen helyesen azt mondta, hogy: „van elég legelőnk, de az rossz és javítani kell”,

Az állattenyésztés érdekében állónak tartja a kirendeltség jövőben is, minden lehetőt elkövetni a *mesterséges takarmányfélék* termelésének megkedveltetése és kiterjesztése céljából.

A szarvasmarhatenyésztés javát szolgálja azon ténykedés is, hogy gondoskodik a kirendeltség elsőrendű és elegendő számu községi *tenyész apaállatok* beszerzéséről és kiterjeszti figyelmét arra is, hogy ezen értékes állatok több évi kihasználása biztosítsák, mely célzt, a barcasági szászoknál látott községi *bikaistállók* építésével ohajtja elérni.

Udvarhelymegyében eddig 17 *tejszövetkezetet* létesített a kirendeltség. A kisgazda, tejből, eddig nem ismert, olyan jövedelmi forráshoz jutott, a melyből fejtörés nélkül fedezheti havi kiadásait. Javul és szaporodik az állat állomány, a tejszövetkezeti melléktermékek okos felhasználásával, módjában áll a kisgazdának a jövedelmező és olcsó sertés tenyésztés

s a baromfi nevelés. Daczára annak, hogy a pár év óta tartó kedvezőtlen takarmány termelési eredmények bénítólag hatnak a tejszövetkezetek üzleti sikerére, mégis a kirendeltség a jobb jövő reményében a szarvasmarhatenyésztés érdekében állónak tartja a tejgazdaságok fejlesztését, illetve szövetkezeti uton történő szaporítását; de ha e tekintetben azt tapasztalná a kirendeltség, hogy a gazdasági egyesület választmánya nem helyesli a tejszövetkezetek szaporítását, akkor sajnálattal bár, de kötelezőszerűleg eltekint programjának ezen pontjától.

Törekvés lesz a jövőben is, a mezőgazdasági termények javítása és itt első sorban a vármegye főterményére, a zab nemesítésére gondol. Jöminőségű *vetőmagvak szétosztásával* véli ezen célzt elérni.

Igyekezünk a *gazdálkodás technikáját* is javítani a kisgazda viszonyainak megfelelő gazdasági gépek és eszközök adományozása által. A kirendeltség eddig is sok gépet osztott ki kedvezményes árban, a mi szintén a haladás jele, mert a székely, eddig idegenkedett a gazdasági gépektől, eklatáns példa azon eset, amikor egyik székely kisgazda, a vasboltosnak adta el azon gépet, melyet ajándékba kapott a kiállításon díjazott állatjáért.

Kiterjeszkedett az eke ügyre, mely a kirendeltség elleni támadásnak egyik oka volt. Általános nézet, hogy a *talajmivelés hiányos*, mert a székelygazda rossz ekével dolgozik. A megtartott ekeversenyeken, a közfegyelem egy olyan eketypusra irányult, amely jobb munkát végez, a gazdasági egyesület támogatásába vette s a kirendeltség minden mellék tekintet nélkül azt terjesztetni igyekszik.

A vármegye 25—30 községe nagy vízhiányban szenved, több kilométer távolságról hordják a vizet. Nehány faluban államsegélylyel *vízvezeték létesítetünk* és a mely község kér és postamunkát áldoz, az vizet kap. Józan ésszel könnyen felfogható, hogy mit jelent ez egészségtügyi, állattenyésztési, tűzrendészeti és vagyonbiztonsági szempontból. Az ily irányu segélynyújtást az osztóigazság alapján kell elbírálni és nem az egyéni érdekelttség alapján.

Nem hagy fel a kirendeltség a *tanulmányi kirándulások* szervezésével sem, mert örömmel tapasztalja, hogy különösen a barcasági kirándulásnak látható nyomai észlelhetők. Egyik gazdaköri tag, akivel alkalmam volt érintkezni, oda nyilatkozott, hogy lassanként mindent megcsinál, a mi jót és hasznost a barcasági szász parasztnál látott.

Végül ígéretet tett, hogy jövőre is alkalmat fog nyújtani a választmánynak az érintkezésre akár írásban, akár személyes megjelenésével, mert főtevékenysége a megértés, az egyetértés s a békés működés!

Az erdélyrészi kirendeltség érdemes vezetőjének nagy figyelemmel hallgatott okos fejtegetései után, vármegyénk első gazdája, **Ugron Zoltán** földbirtokos emelkedett szözlásra, elismeréssel adózik a kormány közegeinek, a kirendeltség tisztviselőinek jóhiszemű, buzgó és lelkiismeretes munkásságáért midőn ezen tevékenységet szívesen honorálja, egyúttal a közérdekében álló köteletségének tartja, szigorú kritika tárgyává tenni a kirendeltség működését.

A kirendeltség munkáját, kis aprólékos dolgoknak tartja, a mit egyszerűbben és olcsóbban is meg lehetne csinálni. Szerinte kakasok, tyukok és tojások kiosztásával, vagy a szeszélyes klímájú, havas vidékekre nem való méhészkedés oktan erőltetésével, Erdély magyarságát megmenteni nem lehet, ide nagy dolgok kellenek, melynek megoldására a kirendeltség nem alkalmas, a kormány szűkmarkúsága folytán, mert nem ad a kezébe olyan hatáskört és olyan eszközöket, a melyek alkalmazásával hatékonyabban tudjon működni.

A székelyföld kulturális és közgazdasági haladásának kerékkötője a vasút hiány. Ha a kormány, a székelysége segíteni akar, akkor építse ki a vasutakat. Ez a legsürgősebb teendő. Az erdélyrészi kirendeltség a termelés élénkítésén fáradozik, és ezzel szemben nem gondol a piacra kerülő termények értékesítésével, a mely csak vasuton lehet előnyös. Szerinte Sándor János egykori államtitkár volt az egyedüli, aki a kirendeltség teendőit helyesen fogta fel. Sándor János ismerte az erdélyi viszonyokat, bejárta a székely vármegyéket és helyes programot csinált, tessék az ő nyomdokán haladni, ha Erdély magyarságát meg akarják menteni. Ismétli, hogy elismeréssel van a kirendeltség közegeinek vezetőjének és helyi megbízottjának törekvése iránt, de hogy fejtsenek ki azok helyes székely mezőgazdasági politikát, amikor az ország legutolsó vidékéről szakadtak ide és így a mi mezőgazdasági viszonyainkat nem ismerik és nem is ismerhetik. Sokszor, de különösen az aktió kezdetén sürgette Ugron Zoltán a *Hargita* kézal vételét, ahol ideális havasi legelőket és jövedelmező shvájcerákat lehetne létesíteni. Akkor 10—20 koronával meglehetett volna holdját vásárolni, de ma már semmi áron sem lehet ahöz jutni. A legelők feljavítása terén a kirendeltség még annyit sem tudott elérni, hogy a gazdasági egyesület kezelése alatt álló szűzgulya legelőjét rendbe hozza. Csináltak egy csomó gazdakört, de azok nagy része csak papíron van meg a statisztika számára. Amely gazdakör tesz valamit Ugron szerint, azt is lanyhaság jellemzi, mint a gazdasági egyesület, amely régen a kirendeltség előtt tevékeny volt és üdvös működést fejtett ki, de a kirendeltség óta meg van bémítva, sorvad és összes tevékenysége a gyenge eredményű szűzgulya fentartásában merül ki. A régi gazdasági egyesületnek köszönhető a megyei állatállomány javulása, az apaállatok kiválósága s az

országos jellegű kereszturi bikakiállítás megteremtése, most ez a kiállítás is a sorvadás jeleit mutatja, szóval mióta a kirendeltség ide betette a lábát, fejlődés nincsen, csupán stagnálás a gazdasági élet egész vonalán.

Szóvá tette Ugron Zoltán a *tarka-marhák* importját és elítéli azt az erőszakoskodást, melyet pl. Ilyefalván, ezek elhelyezése érdekében tanusítottak, ahol 40 tarka tehén kedvéért, 160 magyar tehén mellől kipusztították — a magyar bikát. Ilyen és ehhez hasonló tapintatlanságokért, a magánvagyon ily módu romlásáért s a közpénzek ily mérvű pocskokolásáért, azokat teszi felelőssé a kiknek intézkedése folytán ezek történtek.

Kárhóztatja a *tejszövetkezeteket*, mely intézmény, nem az udvarhelymegyei viszonyok közé való. Utal a saját esetére.

Helyteleníti az újrendszerű ekék, szecsavágók és szártépő gépeknek a népre való reáerőszakolását, mert semmi sem sikerül, ami a szuggesztíó hatása alatt történik. Tapasztalásból tudja, hogyha bármiféle üdvös és másutt bevált újítást meg akart honosítani gazdaságában, az soha sem sikerült, ha a felesége, a tisztje, vagy a szomszédja helytelenítette, mert a szuggesztíó hatása alatt ingadozott — habozott, nem volt elég körültekintő az újításnál, ami maga után vonta a kísérlet csődjét. A székely felapítja kaszával a köréját és megspórolja a gép árát. Hollaki főispán fiók-rendszere jut eszébe, mikor a kirendeltség *gyümölcsfa és vetőmag kiosztását* teszi bírálat tárgyává. Nevezett főispán külön-külön fiókokban tartotta a szabó, a suszter, a fűszeres stb. kiadások fedezésére szolgáló összegeket és így akár hányszor megtörtént, hogyha a szabó vitt számlát, nem egyenlithette ki, mert a szabó-fiók üres volt, azonban Hollaki a világért sem nyult volna a más fiókban levő pénzhez. A kirendeltség is külön címek alatt kap segélyt s mikor az egyikből kifogy, nem nyul a másikhoz, hogy a momentán szükségleteket fedezze; ezért áll elő azon káros helyzet, hogy a vetőmagvakat, messze vidékről hozatja, drágábban és gyengébb minőségben, mint a hogyan az itteni birtokosoktól beszerezhetné és minden tavaszon olyankor történik a kiosztás, a mikor a rendes gazda vetése már kikelt s a gyümölcsfája rügyezésnek indult. Kéri a kirendeltség vezetőjét, hasson oda, hogy a miniszteri ügykezelés lassúsága folytán a jövőben ilyen anomália elő ne forduljon, mert ez a kirendeltség törekvéseire sem előnyös.

Ugron Zoltán tartalmas, elmés, fordulatokban gazdag, tárgyilagos és hazafias szelleműt áthatott nagyhatású beszédét, a nagyszámu hallgatóság mindvégig élénk tetszéssel és nagy figyelemmel kísérte.

Utána **Péter Sándor** unitárius lelkész, a homoródvárosfalvi gazdakör buzgó elnöke vette védelmébe a kirendeltség programját, nagy pártolással szólt a tejszövetkezetek előnyeiről, hivatkozott külföldi példákra és végül hazafias lelkesedéssel csatlakozott Ugron Zoltán azon fejtegetéseihez, melyek a pusztuló erdélyi magyarság megmentésére s a székely vasutak kiépítésére irányulnak.

A mindvégig érdekes, igen tanulságos és magas színvonalon álló tárgyalást egy fiatal vidéki pap megdöbbenéssel felszólalása zavarta meg, aki ismételtén a székelyt két részre osztotta, nadrágosra és harisnyásra. A vármegye birtokosait, vezetőit olyanak tünteti fel, mint akik a törpe birtokos osztály ellenségei, rosszakarói. Meggyanusította a gazdasági egyesületet és annak választmányát és védelmébe vette a kirendeltséget, mert azt hitte, hogy ennek vezetői ilyen izléstelen támogatásra vannak szorulva.

A hallgatóság zöme heves közbeszólásokkal tette lehetetlenné az éretlen beszéd tovább folytatását, de megakadályozta ebben az elnöki csengő is. Vármegyénk főispánja rögtön megvonta a szót és szigorú szemrehányás mellett, kemény leckét adott, a gyűlöletet és osztályharcot hirdető lelkésznek tapintatlan felszólalásáért és egyik helyi lapban megjelent hasonló irányú förmedvényéért. Zúgó helyeslés és tomboló éljenzés kísérte a hazafias szellemtől áthatott erélyes főispáni rendreutasítás minden mondatát. És ez így is van rendén, mert hiszen, talán egyetlen vármegyéje sincs az országnak, ahol a kisember sorsát, gazdasági érdekeit, annyi jóakarattal kezelné a megye birtokosaiból álló vezetőség, mint éppen Udvarhelymegyében. Bűnös és hálátlan cselekedet tehát ezt nem honorálni és a hiszékeny népek az ellenkezőjét hirdetni.

Hazafiatlan cselekedet osztályharcot hirdetni különösen most, mikor a nemzet előtt ujból sötét és nehéz napok állanak. Soha sem volt nagyobb szükség a hazafiak összetartására mint ma, amikor gazdasági létérdekeink és legtermészetesebb nemzeti jogaink kivívásáért folytatott öntudatos küzdelelmünkért, a bécsi elbizakodottság ujból a nyomor és szenvedés veszélyével fenyegethet. Itt az idő, mikor kis- és nagybirtokos sorompóba kell álljon, azon fontos közgazdasági intézmények megalkotásáért, melynek édes hazánk anyagi megerősödésének, gazdasági függetlenségének legszilárdabb alapjait képezik. Legyünk résen! Kergessünk ki szívünkéből minden gyűlöletet, testvéri szeretettel legyünk egymás iránt, munkáljuk közös akarattal, békés egyetértéssel a nemzet javát, mert akkor leghivebben megfelelőnk honfiúi hivatásunknak!

A gazdasági egyesület életében nagyjelentőségű gyűlés, a kirendeltség vezetője s az elnöklő főispán zajos éltetésével ért véget.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Sz. 1866/909. adó.

Hirdetmény.

Tudomásra hozatik, hogy a f. évi III-ad oszt. ker. adó kivetési lajstrom mai naptól fogva a városi adóhivatalnál 8 napi közszemlére ki van téve, hol adózók által a hivatalos órák alatt megtekinthető és az esetleges felelősség ugyanazon idő alatt beadható.

Székelyudvarhely város adóhivatala, 1909. június 27-én.

A polgármester megbízásából.

Simó, pénztárnok.

Sz. 165—1909. végreh.

Arverési hirdetmény.

Alólirott bírósági végrehajtó 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az oklándi kir. járásbírósnak 1909. évi V. 154/1. számú végzése következtében dr. Váró Géza ügyvéd által képviselt Szöllősi Samu udvarhelyi lakos javára 4019 kor. 95 fill. s jár. erejéig 1909. évi április hó 3-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 2758 kor. 2 fill.-re becsült következő ingóságok, u. m.: üzlet berendezés, árucikkek, italok, házbutorok és más ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1909. évi V. 126/2. sz. végzése folytán 4019 K. 95 fill. tőkekövetelés ennek 1909. évi április hó 1 napjától járó 5% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 70 korona 3 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Peteken alperesnél leendő megtartására 1909. évi július hó 7-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előtervezendő ingóságokat mások is le- és felfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Oklánd, 1909. június 16-án.

Pollák Ignác, kir. bír. végreh.

Sz. 370—1909. végreh.

Arverési hirdetmény.

Alólirott bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelkeresztúri kir. járásbírósnak 1909. évi V. 252/1. sz. végzése következtében dr. Gombos János székelkeresztúri ügyvéd által képviselt Marosvásárhelyi keresztes szövetkezet javára 210 kor. s jár. erejéig 1909. május hó 13-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felül foglalt és 2480 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 1 garnitúra butor, 1 zongora, 1 ebédlő kredenz, 1 szőnyeg, 1 sifoner és többféle házi butorok, 2 ló, 1 kocsí nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a székelkeresztúri kir. járásbírósnak 1909. évi V. 252/2. számú végzése folytán 210 korona tőkekövetelés, ennek 1908. évi augusztus hó 3. napjától járó 6% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 105 kor. 96 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Szentábrahám községben alperes lakásán leendő megtartására 1909. július hó 5-ik napjának, d. e. 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságokat az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Amennyiben az előtervezendő ingóságokat mások is le- és felfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelykeresztúrt, 1909. június 13-án.

Szalontai Albert, kir. bír. végrehajtó.

Sz. 224—1909. végreh.

Arverési hirdetmény.

Alólirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a Nagyváradi városi kir. járásbírósnak 1909. évi Sp. II. 148/1 számú végzése következtében dr. Kaufmann Gyula ügyvéd által képviselt Jungreis és Veisz nagyváradi cég javára 6 K, 183 K 19 fill. s jár. erejéig 1909. évi május hó 5-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján felül foglalt és 2758 kor. 2 fill.-re becsült következő ingóságok, u. m.: üzlet berendezés, árucikkek, borok, pálinkák és házbutorok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1909-ik évi V. 160/2. számú végzése folytán 6 és 183 kor. 19 fill. tőkekövetelés és eddig összesen 47 K 53 fillérben bíróilag már megállapított, költségek erejéig, Peteken alperesnél leendő megtartására 1909. évi július hó 7-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előtervezendő ingóságokat mások is le- és felfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklánd, 1909. évi június hó 16-án.

Pollák Ignác, kir. bír. végreh.

Sörivő

Közönség figyelmébe!

A jó hírnévben álló Kőbányai Első Magyar Részvény Sörfőzde egy új minőségű sört foz

„Tavaszi Részvény Sör“

név alatt, amely az összes külföldi sörök minőségével versenyez. Ezen sörnek a helybeli piacon poharankénti kimérése kizárólagosan nálam van vásár- és ünnepnapokon. — Kiváló tisztelettel

Sükösd Miklós

vendéglős.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótlék

egy régióknak bizonyult háziszor, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szereknek bizonyult. Készítménye, oszónál és megfázásoknál, bedörzsölésként használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Mindennapi szétküldés.

Fogorvos Perl József**American Dentist helyben megérkezik.**

Elvégez minden fogorvosi műtéteket, u. m. foghúzás teljes érzéstelenítéssel, arany és más töméseket, műfogak és teljes fogsorok szájpadlás nélkül, arany és hidmunkákat. Lakása Budapest-szálloda 2. szám. Rendel délelőtt 9—12-ig, délután 2—5 óráig.

Figyelem!!

Szölboltványt, szölbvesszőt ne rendeljen addig, míg tőlem árjegyzéket nem kér! Gyökerez oltványok ezre 140 K. Delaware * ezre 100 korona. *

Czim: Szigártó Nagy Mihály,
FELSŐSEGEDS, Somogy megye.

Homoród-fürdő vendégeinek figyelmébe

GYARMATHY ÁKOS fűszerkereskedő **július 1-ével** Homoród-fürdőre kocsit járatot állít be, mely hetenként 2—3-szor fog közlekedni. A t. fürdővendégek megbízásait, utasításait a legnagyobb pontossággal teljesíti.

Kiadó lakás.

Kossuth-utca 234. szám. 3 szoba villanyvilágítással kamara, konyha, pincze, mosó konyha kerthelyiséggel együtt kiadó, esetleg eladó.

„Kürti“

a jelenkor legjobb czipőcréme! Kapható 16, 24, 40 filléres dobozokban Kaáb és Heitz fűszer és csemegekereskedésében Székelyudvarhelyt.

Kereszt-csillag

MAGGI-féle

húsleves-kocka

MAGGI 6

$\frac{1}{4}$ liter forróvízzel rögtön egy tányér kitűnő, természetes húslevest ad. 1 kocka 6 fillér.

Kapható minden fűszerkereskedésben, csemegeüzletben és drogeriában.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú PORTLAND CEMENTET ajánl olesó áron a**PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ****Itt helyben kapható RÖSLER és GÁBOR cégnél.****Magyar ember csak magyar ásványvizet igyék!****Magyar ásványviz****Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.**

Borszéki Boldizsár, idült gyomorbad ellen
Borszéki Főkut, község ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodoki Matild, alkális savanyúvíz
Baross, vesébad ellen

Borhegyi, húgyhajtó
Boholti, üdítő víz
Előpataki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légszűrő ellen
Hargitai, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kásonfőkut (Saluteris) jó és litheum tartalma
Rápáti, égvényes ásványvíz
Székely-Selters, idült gyomorbadok ellen
Sztójka, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a természetes ásványviz gyógyhatása és kellemes hatása össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel

Magyar ásványvizekkel a külföld majdnem összes vizei pótolhatók.**Kapható mindenütt!**